

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародного бізнесу та консалтингу

Директор Навчально-
наукового інституту
«Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

“ ”

Робоча програма навчальної дисципліни

**МІКРО- ТА МАКРОЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ
МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітня програма «Міжнародний бізнес»
вид дисципліни: обов'язкова
Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«07» 01 2025 року, протокол № 10

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: д.е.н., професор, професор кафедри міжнародного бізнесу та консалтингу І.В.Шкодїна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та консалтингу

Протокол від «06» 01. 2025 року № 9

В.о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та консалтингу

Ірина ШКОДІНА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародний бізнес» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Сергій АРХІВЧУК
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «06» січня 2025 року № 7

Голова науково-методичної комісії Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Ганна ПАНАСЕНКО

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Мікро- та макроекономічні основи міжнародного бізнесу» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» підготовки бакалаврів за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета навчальної дисципліни є формування системи знань з мікро – та макроекономіки, які розкривають сутність ринкового механізму, дають уявлення про спільні та відмінні риси ринкових структур та механізм розподілу доходів у ринковій економіці; відображають сукупні результати економічної діяльності країни та теоретичний інструментарій ринкового і державного регулювання національної економіки та міжнародного бізнесу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

К8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ФК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

ФК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміння адаптуватися до них.

ФК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ФК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності

ФК 17 Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких структур, розробляти бізнесплан, застосовувати інноваційні підходи.

ФК 18 Здатність усвідомлювати зміст основних понять і законів міжнародного бізнесу, особливості організації та методи здійснення міжнародного бізнесу в умовах невизначеності;

1.3. Кількість кредитів – 8.

1.4. Загальна кількість годин – 240. (120 годин – 2-й семестр 1-го курсу; 120 годин – 1-й семестр 2-го курсу).

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Обов'язкова

Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1, 2	1,2-й
Семестр	
2,3	2,3-й
Лекції	
64 год.	36 год. (8 зум, 10 Мудл в кожному семестрі)
Практичні, семінарські заняття	
48 год.	год.
Лабораторні заняття	
Не заплановано	год.
Самостійна робота	
128 год.	204 год.(навпіл на 2 семестри)
Індивідуальні завдання	
1 контрольна робота - 2 семестр: 2 години зі складу семінарських занять для її проведення та 6 годин на підготовку до неї зі складу самостійної роботи; курсова робота - 3 семестр (30 годин зі складу самостійної роботи)	

Заплановані (програмні) результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після вивчення дисципліни мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

ПРН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

ПРН24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

ПРН25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

ПРН26. Здійснювати вибір та використовувати відповідні методи та інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких структур, розробляти бізнес-план, застосовувати інноваційні підходи.

ПРН 27. Розуміти основні поняття і закони міжнародного бізнесу, а також особливості його організації, обирати методи здійснення міжнародного бізнесу в умовах невизначеності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Мікроекономічні основи міжнародного бізнесу

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Потреби та економічні ресурси. Проблеми організації економіки та економічної системи. Об'єкт і предмет мікроекономіки. Методологія мікроекономічного аналізу. Економічне моделювання. Граничні величини та оптимізаційні моделі. Рівноважні моделі. Моделі порушення рівноваги. Позитивний та нормативний аналіз.

Тема 2. Попит, пропозиція та ринковий механізм

Попит і його визначники. Взаємозв'язок між ринковим та індивідуальним попитом. Резервна ціна. Вигода споживача. Рух по кривій попиту та її переміщення. Пропозиція та її визначники. Взаємозв'язок між ринковою та індивідуальною пропозицією. Вигода виробника. Економічний прибуток як виробника у довгостроковому періоді. Загальна вигода споживачів і виробників. Взаємодія попиту і пропозиції. Рівноважна ціна і кількість товару. Сутність ринкового механізму. Різновиди моделей порушення і відновлення рівноважного ринку (по Вальрасу, по Маршаллу). Визначники, що змінюють точку рівноваги. Переваги і слабини ринкового механізму. Необхідність державного регулювання економіки. «Підлога» та «стеля» ціни. Вплив непрямих податків, дотацій, субсидій на ринкову поведінку ділових одиниць.

Тема 3. Еластичність попиту і пропозиції

Сутність еластичності. Еластичність попиту за ціною та її види. Коефіцієнт еластичності. Дугова та точкова еластичність попиту. Визначники еластичності попиту за ціною. Цінова еластичність попиту та загальний виторг виробників. Еластичність попиту за доходом. Поняття нормальних благ та товарів нижчої споживчої цінності. Предмети розкоші та предмети першої необхідності. Перехресна еластичність попиту. Еластичність пропозиції за ціною та її види. Коефіцієнт еластичності пропозиції. Дугова та точкова еластичність пропозиції. Визначники еластичності пропозиції за ціною. Перехресна еластичність пропозиції.

Тема 4. Теорія граничної корисності та поведінка споживача

Споживач як мікроекономічний суб'єкт. Мета споживача. Поняття корисності. Вимірювання корисності згідно кардиналістської теорії. Функція корисності. Загальна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності (Перший закон Госена). Зв'язок між загальною і граничною корисністю. Вибір оптимального рівня споживання одного блага. Гроші як вимір корисності. Граничний споживчий надлишок. Загальний споживчий надлишок. Слабкі сторони теорії граничної корисності для одного блага. Вибір споживачем оптимальної комбінації благ. Принцип рівності відношень граничних величин у споживанні. Правило максимізації корисності (Другий закон Госена). Стан рівноваги споживача. Зміна структури споживчого кошику споживачем під впливом зміни ринкових цін на товари.

Тема 5. Теорії індивідуальності та поведінка споживача

Вимірювання корисності згідно теорії індивідуальності. Упорядкованість асортиментних наборів благ за ступенем їхньої бажаності для споживача. Ординальна порядкова корисність та її вимірюваність. Аксиома теорії індивідуальності. Крива та карта індивідуальності. Види карти індивідуальності. Бюджетна пряма та її властивості.

Переміщення бюджетної лінії внаслідок змін в номінальному доході, в цінах. Номінальний та реальний дохід споживача. Абсолютна та відносна ціна продукту. Рівновага споживача. Точка та стан рівноваги споживача. Зв'язок між теоріями граничної корисності та індивідуальності поведінки споживача. Крива «дохід-споживання». Крива Геля. Крива «ціна-споживання». Загальний ефект від зміни ціни та складові, на які він розкладається. Ефект заміщення. Ефект доходу. Тотожність Слуцького. Рівняння Слуцького. Групи товарів, в залежності від реакції споживачів на зміну ціни товару. Звичайні товари. Товари Гіфіна. Напрямки дії ефектів заміщення ефектів і доходу при зміні цін різних товарів (нормальних благ, товарів нижчої споживчої цінності і товарів Гіфіна). Розподіл загального ефекту на ефект заміщення та ефект доходу за Гіксом та Слуцьким для різних товарів. Компенсативна бюджетна пряма.

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства. Загальні характеристики виробництва та витрат виробництва

Виробництво та підприємництво. Фірма як мікроекономічний суб'єкт ринкової економіки. Види фірм. Їх обмеження і переваги. Мета фірми та прибуток як її вартісний показник. Обмеження фірми з позиції досягнення поставленої мети. Виробнича функція. Альтернативні (економічні) витрати. Явні (зовнішні) та не явні (внутрішні) витрати виробництва та їх обчислення. Незворотні витрати. Види прибутку та види виробництва. Бухгалтерський прибуток. Середні бухгалтерські витрати (собівартість одиниці продукції) та середній бухгалтерський прибуток. Структура ціни з погляду бухгалтерського підходу. Економічний прибуток. Середні економічні витрати і середній економічний прибуток. Граничні економічні витрати і граничний економічний прибуток. Структура ціни з погляду економічного підходу. Два методи визначення оптимального обсягу виробництва фірми. Нормальний прибуток: існуючі тлумачення його сутності. Економічні періоди часу: короткостроковий період часу, довгостроковий період, тривалий період часу. Короткострокові та довгострокові витрати. Змінні ресурси. Постійні ресурси. Виробнича функція з одним та двома змінними факторами.

Тема 7. Виробництво і витрати фірми в короткостроковому періоді

Види продукту фірм і взаємозв'язок між ними. Характер їхніх змін внаслідок зміни кількості змінного ресурсу. Точка спадної середньої продуктивності. Точка спадної граничної продуктивності. Криві загального, середнього і граничного продукту. Закон спадної віддачі. Види витрат виробництва в короткостроковому періоді. Загальні витрати. Загальні постійні витрати. Загальні змінні витрати. Середні загальні витрати. Середні постійні витрати. Граничні витрати. Криві короткострокових витрат виробництва. Потужність фірми та надлишкова потужність в економічному сенсі.

Тема 8. Виробництво і витрати фірми в довгостроковому періоді

Довгострокові рішення та економічна ефективність фірми. Технічна не ефективність фірми. Економічна ефективність. Ризики довгострокових рішень фірми. Максимізація прибутку і мінімізація витрат. Умови мінімізації витрат фірми в довгостроковому періоді. Принцип заміщення ресурсів. Ізокванта та її графічне зображення. Граничний коефіцієнт технічного заміщення ресурсів. Карта ізоквант. Карта ізоквант для неокласичної виробничої функції. Виробнича функція Коба-Дугласа. Карта ізоквант для виробничої функції досконалого заміщення ресурсів. Виробнича функція Леонт'єва. Закон ефекту масштабу та три види його прояву: зростаючий, незмінний, спадний. Ізокоста та рівновага виробника. Сутність ізокости та її графічне зображення. Переміщення ізокости. Точка рівноваги виробника (або мінімальних загальних витрат). Траєкторія розвитку фірми. Види витрат фірми у довгостроковому періоді. Крива довгострокових загальних витрат. Криві довгострокових середніх і граничних витрат. Форма кривої довгострокових середніх витрат. Позитивний ефект масштабу. Прояв,

причини економії від масштабу. Постійний ефект масштабу. Його прояв та причини. Взаємозв'язок між кривими короткострокових і довгострокових середніх витрат.

Тема 9. Ринкова структура та її типи

Сутність ринку. Головні ринкові структури. Теорія досконалої конкуренції. Припущення щодо досконалої конкуренції. Види виторгу конкурентної фірми: загальний, середній і граничний виторг. Короткострокова рівновага конкурентної фірми. Правило максимізації економічного прибутку. Точка мінімізації збитків. Точка беззбитковості або нульового економічного прибутку. Рівновага конкурентної фірми у довгостроковому періоді. Чиста монополія. Види виторгу монополії. Короткострокова рівновага монополії. Рівновага чистої монополії у довгостроковому періоді. Бар'єри входження у монопольну галузь. Слабини та переваги монополії. Антимонопольне законодавство. Олігополія: взаємозв'язок та таємна угода. Формальні теорії олігополії. Теорія Курно та її варіації. Теорія Кривої попиту, що вигинається. Теорія ігор і поведінка олігополії. Рівновага Неша. Теорія монополістичної конкуренції. Максимізація прибутку в умовах монополістичної конкуренції. Довгострокова та короткострокова рівновага в умовах монополістичної конкуренції.

Тема 10. Попит і пропозиція на ринку економічних ресурсів

Основні погляди економістів на природу доходів. Ринковий розподіл доходів.

Основні теорії попиту на економічні ресурси. Попит на ресурси як похідний. Визначення оптимального обсягу фірми у короткостроковий період. Граничні витрати на будь-який ресурс. Граничний продукт у грошовому вираженні ресурсу. Граничний економічний прибуток ресурсу для будь-якого рівня його затрат. Правило максимізації прибутку фірми. Криві граничного продукту ресурсу у грошовому вираженні та попит фірми на ресурс. Попит виробника на ресурс за недосконалої конкуренції. Визначення фірмою оптимального обсягу ресурсу фірмою у довгостроковому періоді. Правило максимізації економічного прибутку фірми у довгостроковому періоді з огляду витрат на ресурси. Крива попиту галузі на ресурс. Визначники попиту на ресурс та його еластичність. Зміна попиту на ресурс. Зміна попиту на ресурс. Зміна продуктивності факторів виробництва. Зміни цін на інші ресурси. Ефект заміщення та ефект обсягу продукції. Еластичність попиту на економічний ресурс та фактори впливу на неї. Пропозиція економічних ресурсів. Загальна пропозиція економічних ресурсів. Пропозиція ресурсів для конкретного застосування. Рухливість фактору. Пропозиція ресурсів для окремих фірм.

Тема 11. Мікроекономічний аналіз розподілу доходів

Ціноутворення на ринку праці. Заробітна плата в різних економічних системах.

Особливості ринку праці. Види попиту на працю. Пропозиція на працю. Величина заробітної плати. Визначення рівноважної заробітної плати у різних моделях ринку праці. Мінімальна заробітна плата. Ринок землі. Абсолютна еластичність пропозиції землі. Сутність ренти як платежу за використання унікальних факторів виробництва. Визначення рівноважної ціни (ренти) за користування землею. Диференціальна рента. Ціна факторів виробництва як знаряддя раціонального використання обмежених ресурсів. Ринок капіталу (інвестиційних товарів). Процес трансформації поточних витрат у випуск продукції у майбутньому. Часові переваги. Процентна ставка і ринок позичкового капіталу. Дисконтування та інвестиційні рішення.

РОЗДІЛ 2. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Тема 1. Макроекономіка як наука. Основні проблеми макроекономіки.

Макроекономічні потреби, блага, ресурси і результати. Необмеженість потреб. Обмеженість ресурсів. Крива виробничих можливостей. Підвищення ефективності економіки як головне завдання макроекономіки. Об'єкти та суб'єкти макроекономіки. Економічна система: сутність, основні елементи. Типи економічних систем. Основні моделі змішаної економіки. Основні суб'єкти макроекономіки.

Предмет макроекономіки, його визначення. Відмінність макроекономіки від мікроекономіки. Позитивна і нормативна економіка. Макроекономіка та економічна політика. Методи макроекономіки. Загальнонаукові методи. Специфічні методи. Запаси і потоки — два види кількісних змінних.

Історія розвитку макроекономіки. Зародження макроекономіки. Кейнсіанство. Монетаризм. Економіка пропозиції. Неолібералізм. Теорія раціональних очікувань. Інституціоналізм

Тема 2. Система національних рахунків та її показники

Модель кругопотоку як базова модель макроекономічної рівноваги. Найпростіша модель кругообігу для закритої економіки без втручання держави. Модель кругообігу з участю держави. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу.

Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва та фактологічна база макроекономіки. Показники СНР. Поняття валового внутрішнього продукту (ВВП). Методи обчислення ВВП. Проблеми, що пов'язані з вимірюванням ВВП. Валовий національний дохід. Роль цінового фактору у вимірюванні ВВП. Номінальний і реальний ВВП. Інфлювання та дефлювання. Темпи зростання та приросту ВВП. Аналіз динаміки ВВП в Україні.

Тема 3. Товарний ринок.

Сукупний попит. Закон та графічна модель сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту: ефект процентної ставки, ефект багатства, ефект імпортих закупівель. Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на його графічну модель. Чинники сукупного попиту в Україні.

Сукупна пропозиція. Класична модель сукупної пропозиції. Довгострокова сукупна пропозиція: її теоретичний інструментарій, графічна модель, виробнича функція як її математична інтерпретація, фактори. Короткострокова сукупна пропозиція і ціна. Основна модель короткострокової сукупної пропозиції та її функція. Теорії короткострокової сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції. Чинники сукупної пропозиції в Україні.

Рівновага сукупних попиту і пропозиції. Модель AD-AS. Рівноважні ціни та рівноважний рівень виробництва. Коротко – і довгострокова рівновага. Ринковий механізм встановлення та відновлення рівноваги в моделі AD-AS. Порушення рівноваги змінами у сукупному попиті на різних відрізках кривої AS. Ефект храповика. Стагфляція. «Перегріта економіка». Порушення рівноваги збуренням сукупної пропозиції та механізм її відновлення. Шоки сукупних попиту та пропозиції; стабілізаційна політика.

Тема 4. Макроекономічна нестабільність.

Ринок праці та механізм його функціонування. Неокласична теорія ринку праці та графічна інтерпретація неокласичної моделі ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці та графічна інтерпретація кейнсіанської моделі ринку праці.

Зайнятість і безробіття. Населення як джерело робочої сили. Показники рівня використання робочої сили: рівень зайнятості, коефіцієнт участі у робочій силі. Неповна зайнятість, методологічні підходи до розрахунку рівня безробіття; причини та види безробіття. Рівень безробіття у різних країнах. Повна зайнятість, природне безробіття та потенційний рівень ВВП; обчислення природного рівня безробіття. Динаміка природного рівня безробіття. Втрати від різних видів безробіття. Відставання фактичного ВВП від

потенційного ВВП (ВВП-розрив). Державна політика зайнятості населення. Особливості розвитку ринку праці, динаміки безробіття і дії закону Оукена в Україні.

Поняття та показники інфляції. Темп інфляції. Види інфляції залежно від її темпів. Інфляція попиту, інфляція витрат та їх графічна інтерпретація. Збалансована і незбалансована інфляція. Очікувана і неочікувана інфляція; теорії адаптивних і раціональних очікувань. Дефляція. Причини і наслідки інфляції. Кейнсіанська теорія щодо причин інфляції. Роль грошей в інфляційному механізмі: монетаристський підхід та позиція кейнсіанців. Чинники інфляції попиту та витрат. Інфляційні очікування. Наслідки інфляції попиту та інфляції витрат, зтяжної та високої, помірної інфляції. Механізм та напрямки політики контролю над інфляцією. Таргетування інфляції. Особливості причин та динаміки інфляційних процесів в Україні. Взаємозв'язок інфляції та безробіття.

Економічні коливання та економічні цикли як прояв макроекономічної нестабільності та форма економічного розвитку. Індикатори циклічних коливань в економіці.

Тема 5. Споживання, заощадження та інвестиції.

Споживання та заощадження. Споживання як функція наявного доходу. Використовуваний дохід і споживання. Функція споживання. Графік споживання. Середня та гранична схильність до споживання. Автономне споживання та чинники, що на нього впливають. Кейнсіанська функція споживання. Міжчасовий вибір споживача. Бюджетне обмеження. Гіпотеза життєвого циклу. Гіпотеза постійного доходу. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Економічна нерівність та способи її оцінювання: крива Лоренца, децильний коефіцієнт, коефіцієнт Джині. Особливості споживання в Україні в умовах ринкової трансформації економіки.

Функція заощадження та графічна модель заощадження. Середня та гранична схильність до заощадження. Види заощаджень. Рівень заощаджень. Динаміка заощаджень в Україні.

Основні типи інвестицій та їх впливи на розвиток національної економіки. Функції інвестицій та їх графічна інтерпретація. Процентна ставка як чинник інвестиційного попиту. Чинники інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту. Модель простого акселератора. Нестабільність інвестицій.

Взаємозв'язок заощаджень та інвестицій. Класичний механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Кейнсіанський механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Структура заощаджень приватної закритої економіки. Роль фінансово-кредитної системи в трансформації заощаджень в інвестиції.

Тема 6. Сукупні витрати і ВВП.

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «витрати-випуск». Фактичні та заплановані витрати. Модель «кейнсіанський хрест». Система вилучень та 9ре'екцій в економічному кругообігу. Роль запасів у досягненні економічної рівноваги в короткостроковому періоді. Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення 9ре'екція ».

Заплановані та незаплановані інвестиції. Модель «заощадження-інвестиції» як спрощена модель економічної рівноваги.

Сутність мультиплікативного ефекту. Мультиплікатор витрат. Мультиплікатор інвестицій. Індуційовані й автономні витрати. Алгебраїчна модель простого мультиплікатора та його сутнісне визначення. Механізм мультиплікації автономних витрат. Ефект мультиплікатора та його математична і графічна інтерпретація. Мультиплікативна зміна реального ВВП. Вплив інфляції на ефект мультиплікатора.

Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рівноважний ВВП в умовах повної та неповної зайнятості. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація 9рецесійного розриву.

Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Тема 7. Грошовий ринок та монетарна політика

Пропозиція грошей. Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошова база та її компоненти: готівка і банківські резерви, обов'язкові й надлишкові резерви. Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма. Мультиплікація грошової бази банківською системою. Грошова пропозиція як функція процентної ставки і крива пропозиції грошей.

Попит на гроші та його різновиди. Класичний підхід до функції попиту на гроші. Рівняння грошового попиту кількісної теорії грошей. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Механізм грошового ринку та його графічна модель. Рівновага на грошовому ринку. Процентна ставка: сутність та види. Реальна процентна ставка та чинники, що впливають на її рівень. Номінальна процентна ставка на основі рівняння Фішера. Очікувана і фактична реальна процентна ставка. Мотиваційна роль реальної процентної ставки.

Сутність монетарної політики. Кінцеві цілі монетарної політики та проблема їх вибору. Інструменти монетарної політики: операції на відкритому ринку, операції на валютному ринку, облікова (дисконтна) ставка, нормативи обов'язкового резервування. Монетарна політика в моделі AD-AS. Передавальний механізм грошово-кредитної політики. Зв'язок монетарної політики з бюджетно-податковою та валютною політикою.

Модель IS-LM як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках. Побудова кривої IS та її рівняння. Побудова кривої LM та її рівняння. Модель IS-LM як аналітичний засіб макроекономічної політики.

Тема 8. Держава в системі макроекономічного регулювання

Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Передумови виникнення кейнсіанської теорії. Критика кейнсіанцями класичного положення про невтручання держави в економіку. Основні положення кейнсіанської теорії про вплив держави на економіку.

Держава в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу в умовах змішаної економіки. Відносини держави з іншими суб'єктами економічного кругообігу. Вплив держави на економічний кругообіг.

Вплив держави на економічну рівновагу. Чисті податки і трансформація функції споживання. Валові та чисті податки. Державні видатки. Позики уряду. Перерозподільна функція держави. Стабілізаційна функція держави.

Тема 9. Фіскальна політика

Дискреційна фіскальна політика. Вплив державних закупівель на ВВП. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Вплив чистих податків на ВВП. Мультиплікатор податків. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування. Фактичне, потенційне та циклічне бюджетне сальдо. Оцінка бюджетної політики в умовах повної та неповної зайнятості. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Державний борг та ефекти витіснення. Емісійне фінансування бюджетного дефіциту: інфляція. Вибір моделей макроекономічної політики.

Тема 10. Механізм зовнішньоекономічної діяльності

Зовнішньоекономічна діяльність та економічна політика. Платіжний баланс. Рахунок поточних операцій та його складові. Рахунок капітальних операцій та його зміст. Сутність та роль автономної статті «Помилки та упущення». Резервні активи як регулююча стаття платіжного балансу. Модель платіжного балансу.

Валютний курс. Форми котирування валютного курсу. Види валютного курсу залежно від режиму його формування. Односторонній та багатосторонній валютний курс, номінальний та реальний валютний курс. Паритет купівельної спроможності. Попит і

пропозиція як чинники валютного курсу. Зв'язок валютного курсу з платіжним балансом. Валютні системи в розвитку.

Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Економічна рівновага в умовах відкритої економіки. Чистий експорт як компонент сукупних видатків. Гранична схильність до імпорту та складний мультиплікатор видатків. Мультиплікативний вплив чистого експорту на ВВП. Чинники чистого експорту. Зовнішня торгівля Харківської області.

Тема 11. Ринок праці та соціальна політика

Ринок праці та механізм його функціонування. Попит, пропозиція і ціна робочої сили. Класична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Теорія гнучкого ринку праці.

Державна політика зайнятості. Стимулювальна політика як метод зменшення безробіття та її інфляційні наслідки. Крива Філіпса про зв'язок між інфляцією і безробіттям в короткостроковому і довгостроковому періодах. Висновки кривої Філіпса для політики зайнятості. Державні програми сприяння зайнятості населення.

Економічна нерівність та політика соціального захисту населення. Крива Лоренця як графічна модель фактичного розподілу доходів. Чинники, які зумовлюють нерівність у первинних доходах. Бідність та прожитковий мінімум. Державна система соціального захисту населення: соціальні гарантії, соціальна допомога, соціальне страхування.

Тема 12. Економічне зростання.

Основні засади теорії економічного зростання. Сутність та показники економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток. Основні положення кейнсіанської теорії економічного зростання. Сутність теорій ендogenous зростання.

Моделі економічного зростання. Модель Солоу. Основні передумови моделі Солоу. Вплив нагромадження капіталу на капіталоозброєність. Умови формування стійкої капіталоозброєності. Вплив приросту населення на капіталоозброєність. Вплив технічного прогресу на капіталоозброєність через зростання ефективності праці. «Золоте правило» нагромадження капіталу.

Джерела економічного зростання. Внесок факторів виробництва в економічне зростання. Рівняння, що описує внесок капіталу і праці у приріст продукту. Внесок технічного прогресу в приріст продукту. Рівняння, що описує економічне зростання з урахуванням усіх факторів. Проблема економічного зростання в різних групах країн та в Україні.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	ла б.	Інд .	С. р.	л		п	лаб.	Інд .	С. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Частина 1. МІКРОЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ.												
Розділ 1. Мікроекономічні основи міжнародного бізнесу												
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	11	3	3			5	12	2				10
Тема 2. Попит, пропозиція та ринковий механізм	11	3	3			5	12	2				10
Тема 3. Еластичність попиту і пропозиції	11	3	3			5	12	2				10
Тема 4. Теорія	11	3	3			5	12	2				10

граничної корисності та поведінка споживача												
Тема 5. Теорії індіферентності та поведінка споживача	11	3	3			5	10					10
Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства. Загальні характеристики виробництва та витрат виробництва	11	3	3			5	10					10
Тема 7. Виробництво і витрати фірми в короткостроковому періоді	11	3	3			5	10					10
Тема 8. Виробництво і витрати фірми в довгостроковому періоді	11	3	3			5	10					10
Тема 9. Ринкова структура та її типи	10	3	2			5	9					9
Тема 10. Попит і пропозиція на ринку економічних ресурсів	9	3	2			4	9					9
Тема 11. Мікроекономічний аналіз розподілу доходів	8	2	2			4	9					9
Контрольна робота: проведення та підготовка до неї	5		2			3	5					5
Усього за розділом 1	120	32	32			56	120	1	8			102
Розділ 2. Макроекономічні основи міжнародного бізнесу												
Тема 1. Макроекономіка як наука. Основні проблеми макроекономіки.	6	2	2			2	7	1				6
Тема 2. Система національних рахунків та її показники	10	4	4			2	8	2				6
Тема 3. Товарний ринок.	6	2	2			2	7	1				6
Тема 4. Макроекономічна	10	4	4			2	8	2				6

нестабільність.											
Тема 5. Споживання, заощадження та інвестиції.	7	2	2			3	7	1			6
Тема 6. Сукупні витрати і ВВП.	6	2	2			2	7	1			6
Тема 7. Грошовий ринок та монетарна політика	10	4	4			2	8	2			6
Тема 8. Держава в системі макроекономічного регулювання	6	2	2			2	7	1			6
Тема 9. Фіскальна політика	7	2	2			3	8	2			6
Тема 10. Механізм зовнішньоекономічної діяльності	10	4	4			2	8	2			6
Тема 11. Ринок праці та соціальна політика	6	2	2			2	7	1			6
Тема 12. Економічне зростання.	6	2	2			2	8	2			6
Курсова робота	30					30	30				30
Усього за частиною 2	120	32	32			56	120	18			102
Усього	240	64	64			112	240	32			204

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Частина 1. Мікроекономічні основи міжнародного бізнесу.		
1	Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	3
2	Тема 2. Попит, пропозиція та ринковий механізм	3
3	Тема 3. Еластичність попиту і пропозиції	3
4	Тема 4. Теорія граничної корисності та поведінка споживача	3
5	Тема 5. Теорії індивідуальності та поведінка споживача	3
6	Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства. Загальні характеристики виробництва та витрат виробництва	3
7	Тема 7. Виробництво і витрати фірми в короткостроковому періоді	3
8	Тема 8. Виробництво і витрати фірми в довгостроковому періоді	3
9	Тема 9. Ринкова структура та її типи	2
10	Тема 10. Попит і пропозиція на ринку економічних ресурсів	2
11	Тема 11. Мікроекономічний аналіз розподілу доходів	2
12	Контрольна робота	2
Разом		32
Частина 1. Макроекономічні основи міжнародного бізнесу		
	Тема 1. Макроекономіка як наука. Основні проблеми макроекономіки.	2
	Тема 2. Система національних рахунків та її показники	4
	Тема 3. Товарний ринок.	2
	Тема 4. Макроекономічна нестабільність.	4
	Тема 5. Споживання, заощадження та інвестиції.	2
	Тема 6. Сукупні витрати і ВВП.	2
	Тема 7. Грошовий ринок та монетарна політика	4

	Тема 8. Держава в системі макроекономічного регулювання	2
	Тема 9. Фіскальна політика	2
	Тема 10. Механізм зовнішньоекономічної діяльності	4
	Тема 11. Ринок праці та соціальна політика	2
	Тема 12. Економічне зростання.	2
	Разом за частиною 2	32
	Разом	64

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість Годин (денна)	Кількість Годин (заочна)
Частина 1. Мікроекономічні основи міжнародного бізнесу.			
1	Підготовка до семінарського заняття по темі 1. Підготовка рефератів, аналітичних доповідей. Підготовка до дискусії «Економічне моделювання: за і проти»	5	10
2	Підготовка до семінарського заняття по темі 2. Підготовка рефератів. Графічне моделювання	5	10
3	Підготовка до семінарського заняття по темі 3. Розв'язання задач.	5	10
4	Підготовка до семінарського заняття по темі 4. Підготовка аналітичних доповідей. Підготовка до дискусії «Оптимальна комбінація благ для споживача»	5	10
5	Підготовка до семінарського заняття по темі 5. Підготовка рефератів. Підготовка до дискусії «Зв'язок між теоріями граничної корисності та індивідуальності поведінки споживача». Розв'язання задач	5	10
6	Підготовка до семінарського заняття по темі 6. Підготовка до дискусії «Виробнича функція та її практичне значення». Розв'язання задач	5	10
7	Підготовка до семінарського заняття по темі 7. Підготовка до дискусії «Потужність фірми та надлишкова потужність в економічному сенсі». Розв'язання задач	5	10
8	Підготовка до семінарського заняття по темі 8. Підготовка рефератів, аналітичних доповідей. Підготовка до дискусії «Ризики довгострокових рішень фірми та траєкторія її розвитку». Розв'язання задач	5	10
9	Підготовка до семінарського заняття по темі 9. Підготовка рефератів, аналітичних доповідей. Підготовка до дискусії «Антимонополне законодавство: за та проти; сильні та слабкі сторони»	5	9
10	Підготовка до семінарського заняття по темі 10. Підготовка рефератів. Підготовка до дискусії «Особливості ринку виробничих ресурсів». Розв'язання задач	4	9
11	Підготовка до семінарського заняття по темі 11. Підготовка аналітичних доповідей і рефератів	4	9
12	Контрольна робота	3	5
	Разом	56	102
Частина 2. Макроекономічні основи міжнародного бізнесу			

1	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 1. Макроекономіка як наука. Основні проблеми макроекономіки.	2	6
2	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 2. Система національних рахунків та її показники Підготовка до дискусії «СНР: проблеми врахування тіньового ринку». Розв'язання задач.	2	6
3	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 3. Товарний ринок. Підготовка до обговорення питання «Фактори стимулювання AD та AS». Розв'язання задач	2	6
4	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 4. Макроекономічна нестабільність. Підготовка до дискусії «Інфляція та безробіття». Розв'язання задач	2	6
5	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 5. Споживання, заощадження та інвестиції. Підготовка до дискусії «Іноземні інвестиції: за та проти». Розв'язання задач	3	6
6	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 6. Сукупні витрати і ВВП. Збір статистичної інформації Розв'язання задач	2	6
7	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 7. Грошовий ринок та монетарна політика Підготовка до дискусії «Які методи монетарної політики необхідно використовувати на сучасному етапі?». Розв'язання задач	2	6
8	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 8. Держава в системі макроекономічного регулювання Підготовка до дискусії «Державне регулювання економіки: за та проти». Розв'язання задач	2	6
9	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 9. Фіскальна політика Підготовка до дискусії «Фіскальне стимулювання економіки України». Розв'язання задач	3	6
10	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 10. Механізм зовнішньоекономічної діяльності Підготовка до обговорення «Стимулювання експорту». Розв'язання задач	2	6
11	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 11. Ринок праці та соціальна політика Підготовка до дискусії «Методи боротьби з безробіттям». Розв'язання задач	2	6
12	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 12. Економічне зростання. Підготовка до обговорення «Методи стимулювання економічного зростання». Розв'язання задач	2	6
	Курсова робота	30	30
	Разом за частиною 2	56	102
	Разом	112	204

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання – написання контрольної роботи в аудиторії. На підготовку до контрольної винесено 3 години із складу самостійної роботи; для її проведення – 2 години зі складу семінарських занять. Індивідуальне завдання – це самостійна наукова робота студента, метою написання якої є поглиблення та узагальнення знань, їх

застосування до комплексного вирішення конкретної професійної задачі, формування уміння самостійно працювати навчальною та науковою літературою, обробляти статистичні дані, користуватися комп'ютерною технікою.

Курсова робота за темами **частини 2.** (передбачає 30 годин із складу самостійної роботи студентів). В повному обсязі вимоги до курсової роботи в методичних рекомендаціях.

7. Методи навчання

Під час викладання дисципліни використовуються три групи методів :

словесні – розповідь, пояснення, бесіда, лекція, дискусія, робота з книгою – при опануванні здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу, визначенні дискусійних питань, встановленні переваг та недоліків використання тих чи інших інформаційних систем і технологій;

наочні – демонстрація реальних інформаційних систем і технологій у фінансах, що можуть використовуватися здобувачами вищої освіти під час виконання ним фахових завдань в практичній діяльності, ілюстрація запропонованого матеріалу схемами, графіками, мультимедійними презентаціями – для візуалізації запропонованого теоретичного матеріалу;

практичні – розв'язання практичних задач та кейсів – для формування вмінь і навичок, логічного завершення ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу навчальної дисципліни.

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Мікро- та макроекономічні основи міжнародного бізнесу»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики / форми оцінювання
1	2	3	4
ПРН1.	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.	Лекція, розв'язання практичних задач та кейсів, демонстрація реальних прикладів щодо вирішення практичних завдань	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестів
ПРН2.	Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.	Бесіда, пояснення, розповідь, робота з книгою	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, презентація результатів виконання практичних завдань
ПРН8	Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних /	Лекція, розв'язання практичних задач та кейсів	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях

	дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.		
ПРН10.	Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.	Робота в малих групах щодо виконання практичних завдань	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестів, презентація результатів виконання практичних завдань
ПРН11.	Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і макрорівнях	Лекція, дискусія щодо доповідей за темами семінарських занять	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестів
ПРН16.	Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.	Робота в малих групах щодо виконання практичних завдань	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестів, презентація результатів виконання практичних завдань
ПРН23.	Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.	Бесіда, пояснення, розповідь, робота з книгою	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, презентація
ПРН24.	Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.	Дискусія, демонстрація реальних інформаційних систем і технологій у фінансах	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, презентація результатів виконання практичних завдань
ПРН25.	Здійснювати вибір та використовувати відповідні методи та інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких структур, розробляти бізнес-план, застосовувати інноваційні підходи.	Робота в малих групах щодо виконання практичних завдань	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестів, презентація результатів виконання практичних завдань
ПРН26.	Здійснювати вибір та використовувати відповідні	лекція, дискусія, кейси, проєкти,	Оцінювання відповідей на

	методи та інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких структур, розробляти бізнес-план, застосовувати інноваційні підходи.	практичні вправи	семінарських (практичних) заняттях, тестів, кейсів
ПРН 27.	Розуміти основні поняття і закони міжнародного бізнесу, а також особливості його організації, обирати методи здійснення міжнародного бізнесу в умовах невизначеності.	Розповідь, пояснення, лекція, робота з нормативно-правовими актами й довідковими матеріалами	Оцінювання усних відповідей на семінарських (практичних) заняттях, тестів

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використанням сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою статей, тез доповідей, есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу, публікацією чи відповідним сертифікатом);

- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. Методи контролю (розділ 1, 2 семестр)

Методи контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента. В дисципліні «Мікро- та макроекономічні основи міжнародного бізнесу» для денної форми навчання використовуються наступні форми контролю:

- усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно проблеми, що не була вирішена в рамках інформації, даної у лекції;

- дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;

- письмовий поточний тестовий контроль;

- підсумковий контроль у вигляді екзамену.

8. Методи контролю (розділ 2, 3 семестр)

Методи контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента. В частині I курсу «Мікро та макроекономічні основи міжнародного бізнесу» використовуються наступні форми контролю:

- усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації;

- дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;

- обговорення наукових статей з тематики семінарського заняття, ознайомлення з якими винесене в самостійну роботу студента;

- перевірка письмових домашніх завдань на закріплення матеріалу;
- поточний тестовий контроль за темою;
- письмовий контроль у вигляді написання контрольної роботи, що містить як завдання, що потребують розгорнутої відповіді, так і тести та задачі;
- підсумковий контроль у вигляді письмового екзамену.

При вивченні дисципліни застосовуються такі **методи контролю**: усний, письмовий, тестовий. Поточний контроль проводиться під час семінарських занять у вигляді усного або письмового опитування, виступів студентів під час обговорення питань, самостійної роботи, тестування, написання есе, рефератів, контрольної роботи тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховується під час визначення підсумкової оцінки з дисципліни у формі іспиту.

Поточний контроль: загальна сума балів – 60. Підсумковий контроль: письмовий екзамен – загальна сума балів 40. Час виконання – до 80 хвилин. **УВАГА!** У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0). У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Classroom.

9. Схема та критерії нарахування балів

2 семестр

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											Разом	Екзамен	Сума	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	Контроль на робота	60	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5				

T1, T2 ... – теми розділів

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 60 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінки успішності та результатів навчання

1) Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- знання основної та додаткової літератури;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій;
- розв'язання задач, проведення розрахунків тощо при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах і аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

5 балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також підручників і навчальних посібників. Студент повинен знати як саме економічні категорії і закони

проявляються в ринкових умовах на мікрорівні та на макрорівні здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонуваного йому проблем, демонструвати знання законодавчих та нормативних актів України.

4 бали свідчать, що студент має тверді знання з дисципліни «Мікро- та макроекономічні основи міжнародного бізнесу» в обсязі навчальної програми, вміє використовувати інструментарій мікроаналізу. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення питань.

3 бали ставляться тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Ці бали ставиться, коли студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

2–0 балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студентів нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

2) Критерії оцінки знань при виконанні задач

5 балів ставиться, коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

4 бали ставиться тоді, коли теоретичне обґрунтування зроблене, хід розв'язання вірний, але є помилка при арифметичних розрахунках.

3 бали студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

2–0 ставиться, коли студент зовсім не розв'язує задачі, або розв'язує її неправильно. Опис та розв'язок є повністю ідентичним опису і розв'язку задачі іншим студентом.

3) Критерії оцінки відповідей на тестові завдання

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1–2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання ставиться в залежності від набраної кількості балів.

5 балів ставиться, якщо правильні відповіді складають 90–100%.

4 бали ставиться, якщо правильні відповіді складають 70–89%.

3 бали ставиться, якщо правильні відповіді складають 50–69%.

2–0 ставиться, якщо правильні відповіді складають до 50%.

4) Критерії оцінювання аналітично-пошукових завдань та рефератів

5 балів ставиться за умов, якщо студент продемонстрував вміння всебічно, безпомилково, в логічній послідовності проаналізувати проблему, проявив творчий підхід, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, проявив авторське ставлення, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки;

4 бали ставиться студенту, який продемонстрував вміння всебічно та безпомилково проаналізувати проблему, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки, проте відсутній творчий підхід при аналізі проблем

3 бали отримує студент, який виконав завдання з незначними помилками, в недостатній мірі використав статистичний та фактичний матеріал, не виявив авторського розуміння проблеми;

2 бали ставиться студентові, який припускається грубих помилок та логічної непослідовності під час виконання завдання, не використав сучасну літературу та сучасний фактичний матеріал.

**Схема нарахування балів 3 семестр
Оцінювання рівня виконання курсової роботи**

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
Оцінювання рівня виконання	
1 Якість виконання теоретичної частини курсової роботи: повнота літературного огляду, наявність авторського аналізу літературних джерел, грамотність цитування	7 балів
2 Правильність представлення емпіричних результатів та якість їхньої інтерпретації	7 балів
3 Оформлення роботи	2 бали
4 Вчасність виконання завдань з виконання курсової роботи	2 бали
5. Апробація результатів дослідження	2 бали
Оцінювання захисту курсової роботи	
6 Виступ студента на публічному захисті курсової роботи: чіткість, логічність у викладенні матеріалу, володіння матеріалом	3 балів
7 Якість унаочнення виступу	2 балів
8 Відповіді на запитання	5 балів
Загалом	30 балів

Політика щодо академічної доброчесності. Виконані курсові роботи мають бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями здобувачів. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел або статистичних даних, списування, втручання в роботу здобувачів інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. **Виявлення ознак академічної недоброчесності в курсовій роботі здобувача є підставою для її незарахування чи нижчої оцінки** залежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням Університету.

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях встановлюються за такими критеріями:

“2” бали студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також підручників і навчальних посібників. Студент – відмінник повинен знати як саме економічні категорії і закони проявляються в ринкових умовах на мікрорівні та на макрорівні здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем, демонструвати знання законодавчих та нормативних актів України.

“1,5” бали свідчить, що студент має тверді знання з дисципліни «Мікроекономіка і макроекономіка» в обсязі навчальної програми, вміє використовувати інструментарій мікроаналізу. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення питань.

“1” бал виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Ці бали виставляється коли студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

“0” балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студентів нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний

характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

2. Критерії оцінки знань при виконанні задач на семінарських заняттях

«0,5» балів ставиться коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

«0,3» бали студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

«0» ставиться, коли студент зовсім не розв'язує задачі, або розв'язує її неправильно. Опис та розв'язок є повністю ідентичним опису і розв'язку задачі іншим студентом.

3. Критерії оцінки відповідей на тестові питання на семінарських заняттях

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1 хвилина.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

«0,5» балів виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

«0,4» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 74-89%.

«0,3» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 60 - 73%.

«0» виставляється, якщо правильні відповіді складають до 60%.

Підсумкова оцінка на семінарському занятті виставляється на основі оцінювання всіх видів робіт:

Шкала балів за видами робіт

№	Види навчальних робіт	Максимальна оцінка	Примітка
1	Відповіді на семінарах	0-2	За семінар, незалежно від кількості відповідей
3	Тестування	0-0,5	За одне правильно виконане завдання
2	Розв'язання задач	0-0,5	За заняття, незалежно від кількості задач

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Екзамен	Сума
Теми 1-12	Курсова робота	Разом		
30	30	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

До розділу 1 (2 семестр)

Основна література

1. Базиліук А. В. Економічна теорія: практикум / А. В. Базиліук, Ж. В. Дерій, В. В. Концева, І. О. Хломенко. – Київ : Центр учбової літератури, 2020. – 312 с.
2. Базилевич В. Д. Економічна теорія. Політекономія: навч. посібн. – Київ: Знання, 2019. – 702 с
3. Галушка З. І., Поченчук Г. М. Економіка: теорія і практика: підручник. – Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2020. – 232 с.
4. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): навч. посібн. / авт.: Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко, М. М. Теліщук та ін. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. – 298 с.
5. Економічна теорія: навч. посібн. для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С. І. Архієреєва. – Харків: НТУ «ХПІ», 2020. – 230 с.
6. Економічна теорія: підручник / За заг. ред. В. П. Якобчук. – Київ: Ліра-К, 2020. – 450 с.
7. Економічна теорія: підручник / М. Соколов, М. Горлач, В. Гущенко, М. Кримов, М. Жилєнкова. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 532 с.
8. Камінська Т. М. Основи економічної теорії: підручник. – Київ: Медицина, 2018. – 232 с.
9. Основи економічної науки / Н. Мацелюх, О. Розум, І. Максименко, М. Теліщук. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 324 с.
10. Основи економічної теорії : навч. посібн. / С. І. Архієреєв та ін.; ред. С. І. Архієреєв. – Харків: НТУ «ХПІ», 2018. – 120 с.
11. Основи економічної теорії: навч. посібн. / Ю. Г. Козак, С. С. Шаповалова, О. С. Кіро та ін. – Київ: ЦНП, 2019. – 264 с.
12. Панчишин С., Островерх П., Грабінська І. Аналітична економіка. Макроекономіка і мікроекономіка: підручник. – Львів: Априорі, 2019. – 647 с.
13. Політична економія: навчальн. посібн. / М. С. Бріль, О. М. Кліменко, І. Ф. Лісна та ін. – Харків : ХНЕУ імені С. Кузнеця, 2019. – 280 с.
14. Чепінога В. Г. Економічна теорія: підручник. – Київ: Юрінком Інтер, 2019. – 656 с.
15. Юрчишин В. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.
16. Kates K. Classical Economic Theory and the Modern Economics. – Melbourne: RMIT University Press, 2020. – 264 p.
17. Mankiw N. G. Principles of Economics (MindTap Course List). – London: Springer, 2019. – 702 p.
18. McConnell C. Economics: Principles, Problems, & Policies / Campbell McConnell, Stanley Brue, Sean Flynn. – 22nd Ed. – McGraw-Hill, 2021. – 960 p.
19. Ray M., Anderson D. Krugman's Economics for AP. – New York: BFW, 2010. – 927 p.
20. Zhang W. B. The General Economic Theory: An Integrative Approach. – London: Springer, 2020. – 654 p.

Допоміжна література

1. Мацелюх Н. П., Максименко, І. А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка: навч. посібн. . – Київ: Центр навчальної літератури, 2014. – 382 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Верховна Рада України. URL: <http://rada.gov.ua>.

3. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Світовий Банк. URL: <https://www.worldbank.org>.
5. Наукове видавництво ТОВ «ДКС Центр». URL: <https://nauka.com.ua>.

До розділу 2 3 семестр

Основна література

1. Фісуненко Н. О. Макроекономіка : навч. посіб. / Н. О. Фісуненко, Т. В. Альошина, О. А. Сидоров, В. Г. М'ячин. Дніпро : ДДУВС, 2023. 148 с
2. Козакова О.М., Забарна Е.М. Макроекономіка. Рік видання: 2024. 428 с.
3. Віктор Пинзеник Популярна Економіка. Як зрозуміти економіку та полюбити її. Видавництво : Брайт БуксРік видання: 2023. Кількість сторінок : 248
4. ЕКОНОМІКС. Частина 1: Вступ до економікса. Навчальний посібник / Баула О.В., Вісіна Т.М., Лютак О.М., Савош Л.В., Кравчук О.Я., Зелінська О.М., Полянська Т.О. Луцьк: СПД Галяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. 320 с
5. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс: навчальний посібник / За ред. І.М.Посохова, В.Г. Дюжева, В.О.Черепанової та ін. Частина II. Том. II / За ред. С.І.Архіреєва, І.М.Посохова, Н.Б.Решетняк. – Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2020. – 702 с. (розділ 2, тема 3; розділ 3, тема 4, 13).
6. Панчишин С. М. Макроекономіка: Методичні поради та плани практичних занять для студентів економічного факультету освітньої програми «Міжнародна економіка» / Вид. 10-е, перероб. та доп. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 118 с. https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Macroeconomics-Metod-Panchyshyn_SM_2020.pdf
7. Макроекономіка : підручник / В.Д. Базилевич [та ін.]; ред. В. Д. Базилевич. – 8-те вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2017. 743 с.

Допоміжна література

8. Economics. Principles, Problems, and Policies / Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, Sean M. Flynn https://faculty.ksu.edu.sa/sites/default/files/eb_mcconnell_econ.18e.pdf
9. Saros, Daniel. Principles of Political Economy. 2019. <https://mountainscholar.org/handle/20.500.11785/856>
10. David Romer Advanced macroeconomics/ University of California, Berkeley https://new.mmf.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/03/Romer_adv-macroec.pdf
11. Macroeconomics / Matthias Doepke, Andreas Lehnert, Andrew W. Sellgren <https://www.bu.edu/econ/files/2014/08/DLS1.pdf>
12. Зростання української економіки "гальмує" 12 липня 2024 <https://www.epravda.com.ua/news/2024/07/12/716570/>
13. У 2024 році Мінекономіки прогнозує зростання ВВП на 4,6% <https://www.kmu.gov.ua/news/u-2024-rotsi-minekonomiky-prohnozuie-zrostannia-vvp-na-46-ta-investytsii-na-296-iuliia-svyrydenko>
14. World Bank country classifications by income level for 2024-2025. July 01, 2024 <https://blogs.worldbank.org/en/opendata/world-bank-country-classifications-by-income-level-for-2024-2025>
15. Індекс інфляції в Україні 2024 <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>
16. Кількість зареєстрованих безробітних 2024 <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/register/2024/>
17. Shkodina I., Derid I., Zelenko O. Digital transformation of global banking: challenges and prospects. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Vol 3, No 30 (2019). P. 45-51.

18. Шкодiна I.B. Динамiка розвитку фондового ринку України. *Актуальнi проблеми економiки*. 2010. №5. С.214 – 221.
19. Шкодiна I.B. Вплив полiтики кiлькiсного пом'якшення на розвиток свiтового фондового ринку в умовах глобальної невизначеностi. *Економiчний часопис-XXI*. 2015. № 3-4. С. 65-69.
20. Шкодiна I.B. Основнi диспропорцiї розвитку свiтового господарства на сучасному етапi. *Фiнанси України*. 2010. № 7. С.58 – 64.
21. Дюфло Естер, Банерджi Абхiджiт. Дiєва економiка для важких часiв /Пер з англ. Роман Клочко. К. Наш Формат. 2021. 416 с.
22. Економiчна теорiя та право : зб. наук. пр. / редкол.: А. П. Гетьман та iн. Харкiв : Право, 2022. №1 (48). 138 с

11. Посилання на iнформацiйнi ресурси в iнтернетi, вiдео-лекцiї, iнше методичне забезпечення

1. Верховна Рада України. URL: www.zakon.rada.gov.ua
2. Офiцiйний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Сайт Нацiонального банку України. URL: <https://bank.gov.ua>
4. Сайт Свiтового банку URL: <http://www.worldbank.org>
5. Сайт Мiжнародного Валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>
6. Нацiональна комiсія з цiнних паперiв i фондового ринку. URL: www.ssmc.gov.ua
7. Мiнiстерство фiнансiв України. URL: www.minfin.gov.ua
8. Система розкриття iнформацiї на фiнансовому ринку України. URL: www.finance.ua
9. Нацiональна бiблiотека України iм. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
10. iнтернет-бiблiотека "Цiннi папери України". URL: www.securities.org.ua
11. Українська асоцiацiя iнвестицiйного бiзнесу. URL: www.uaib.com.ua
12. Global finance. URL: <https://www.gfmag.com>

Особливостi навчання за денною формою в умовах подовження дiї обставин непоборної сили

В умовах подовження дiї обставин непоборної сили освiтнiй процес в унiверситетi здiйснюється за змiшаною формою навчання, а саме:

– дистанцiйно (за затвердженим розкладом занять) на платформi **Zoom** проводяться всi лекцiйнi заняття;

– дистанцiйно на платформi **Moodle** та **Zoom** можуть проводитись практичнi (семiнарськi), iндивiдуальнi заняття та консультацiї, контроль самостiйної роботи;

Складання пiдсумкового семестрового контролю вiдбувається в **дистанцiйнiй формi** з використанням платформ **Moodle** та **Zoom**.